

men desuagtet tror jeg nok, man bør gjøre Sit til, at Forbudet kan blive bestaaende saalange som muligt.

Sagt: Det var omtrent i lignende Retning som Slutningen af den ærede sidste Lalers Yttringer, at jeg fandt mig foranlediget til at begjære Ordet for at udtale mig. Jeg er ikke aldeles enig med det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen), men det forekommer mig dog, at han navnlig fra det politiske Standpunkt, hvorfra Talen har været ført her i Aften, blev noget ubillig bedømt af sine sædvanlige Meningsfæller. Naar man nemlig har anvendt den Sætning imod ham, at Pengene ere en Væse, som den ærede sidste Laler berørte, da tror jeg som han, at det ikke ganske holder Stik. Den Betragtning af Kapitalen lige overfor Arbejdet, som i den nyere Tid saa ofte har gjort sig gjældende, vil dog vise de Herrer, at foruden at Pengene som enhver anden Gjenstand kan stige og falde i Pris, saa har Kapitalen en eiendommelig Karakter derved, at den under visse Forhold i den Grad kan tyrannisere Samfundet som ingen Anden, og ikke en nok saa despotisk Regjeringsform kan tyrannisere Samfundet som Kapitalen under visse Omstændigheder kan. Men det viser sig netop, at i samme Forhold som Kapitalen frigjøres og Rentefoden stiger, i samme Grad tiltager denne tyranniske Magt. Efterhaanden som Samsædelsmidlerne udvikle sig og den Solidaritet, der til en vis Grad kan siges at have gjort sig mere og mere gjældende over Verdenshandelen, kommer frem, trænger der en regelmæssig tilbagevendende Pengekrisis ind i de smaa Stater, som man i Grunden ved nærmere Undersøgelse af Forholdet vil kunne forklare sig. En saadan saae vi f. Ex. i 1837, 1847 og 1857. I 1867 blev den tilbøielig neutraliseret ved den omfattende Krig. Men i 1877 kom den igjen, og disse Svindlerforetagender, som i andre Lande allerede tidligere have udøvet en uheldig Indflydelse paa Forretningstilværet, vare derved blevne mere almindelige, og naar de saa endelig havde naaet Kulminationspunktet, saa kom Krisen oven paa, og der blev i en kortere eller længere Tid en Panik, indtil man efterhaanden havde forundret Forskrækkelsen og begyndte at spekulere lefsindig igjen; saa vender Spekulationsaanden igjen tilbage, indtil Krisen atter gjentager sig. Under saadanne Forhold viser det sig, at naar i saadanne Svindlerperioder Folk med sangvinste Forhaabninger om at opnaa aldeles urimelige Renter af deres Penge indlade sig paa slige Foretagender, saa ere de solideste Foretagender, deriblandt vel ogsaa navnlig de i Landvæsenet engagerede Kapitaler, prisgivne Indflydelsen af disse høie Renter, og naar under saadanne Forhold Omsætningen fører med sig, at de Landeiendomme, der skulle optage Prioriteter, blive nødt til at reise

Penge til saadanne Lider, saa blive de let bryne af Forholdene til at tage Pengene til usædvanlige Renter; men saa er det Uheldige netop det, at, naar Svindlerperioden er ovre og Krisen kommet, saa gaa Renterne tilbage til en mere passende Høide paa det øvrige Verdensmarked, men de i Landeiendommene engagerede Kapitaler blive staaende som faste Prioriteter med den en Gang indgaaede høiere Rentefod, og Følgen deraf er, at disse bundne Kapitaler paa denne Maade sætne den høiere Rente, saaledes at den efterhaanden glider høiere og høiere i Veiret, hvorved, som sagt, Kapitalens altfor dominerende Indflydelse bliver stigende. Det er en Betragtning, som jeg i Virkeligheden tror, ikke er saa ganske ubegrundet, men om der kan raades Bod derpaa ved at fastholde en bunden Rente i Landeiendomme, skal jeg ikke udtale nogen bestemt Mening om. Jeg maa under alle Omstændigheder erkjende, at i kritiske Lider, hvor mange Gange solide Forretninger kunne blive nødt til at reise Kapitaler, og en Landeiendoms Besidder, som øvrigt ikke har indladt sig paa nogensomhelst Svindel, blot fordi tilfældigvis hans Omsætning af Prioriteter falder i en saadan Periode, er nødt til at stabe Kapitaler, vilde det være uheldigt, om man lagde et Vaand paa den fri Omsætning af Kapitalen. Jeg mener altsaa med andre Ord, at i saadanne Lider som det nuværende Dieblik er det absolut nødvendigt, at man i Stedet for at lægge Vaand paa Kapitalen, gjør alt Muligt for at frigjøre den. Det er nødvendigt for at raade Bod paa Krisen. Selv om det til sine Lider kunde være ønskeligt, at man virkelig kunde lægge et Vaand paa Renten i faste Eiendomme, saa lader det sig vanskeligt gennemføre i et saadant Dieblik som det, vi nu for Tiden befinde os i. Særligt skal jeg ogsaa med Hensyn til det Punkt, som egentlig har givet Anledning til denne Diskussion, bemærke, at jeg er aldeles enig med de ærede Herrer, som formene, at vi i dette Dieblik bør lette Afgangen til at faae Kapitaler i Eiendomme, og ikke bør besværliggjøre det ved den Bevillingsafgift, som man i Dag har foreslaaet midlertidig skulde hæves, og for saa vidt det fra Statens Side er muligt med de Kapitaler, der kunne disponeres over, at komme til Hjælp, hvor Nøden var størst, vilde jeg ogsaa anse det for meget heldigt. Jeg kan imidlertid ikke ganske benegte Rigtigheden af, hvad den ærede Finantsminister i Dag har udtalt, nemlig at det er vanskeligt at finde en Veie, hvorigjennem man paa en nogenlunde retferdig Maade kan med den Kapital, man kan disponere over, bidrage Noget til at raade Bod paa den stedfindende Pengenød. Kan man finde en saadan Veie, skal jeg for mit Vedkommende med største Beredvillighed give min Stemme dertil.

N. Jensen (Aarhus Amts 3die Valgkreds): Jeg skulde ikke have forundret mig over,